

עומקא דפרשה

גליין המאה
מאה קושיות ואיבעיות
שעלו על שלחן עומקא דפרשה בס"ד במאת גלינותיו*

א. חוקת תשס"ח / טומאת מת / הרב יעקב מצגר

צ"ע בטבילת כלי שנטמא במת איך נטהר בזה, שהרי דין הכלי כמת עצמו, וממילא האדם הטובלו נעשה במגעו אב הטומאה, וא"כ כשמוציא הכלי מהמקוה חוזר ונטמא הכלי במגעו להיות אה"ט. וכדי לטהר את הכלי ידקק האדם לטבול בעצמו אה"כ, ושוב לחזור ולהטביל הכלי. ולהטביל ע"י ב' בנ"א שאחר מוציא, לא יועיל למ"ש הכס"מ (אה"ט וטז) שהטהרה היא בעליה מהמקוה, וא"כ גם האוחז בכלי בעודו במקוה נטמא. ועדיין הכלי טמא מד"ס שהרי כשטובלו בפעם הב' נעשה האדם ראשון לטומאה מחמת מגע בכלי אה"ט, וא"כ כשמוציאו [בפעם הב'] נטמאו המים שמתפחים ע"ג ונעשו תחילה וחוזרים ומטמאים את הכלי כדין משקין. [כתום שבת יז: ודלא כהרמב"ם פ"ז מאה"ט ה"ב]. וכדי לטהר את הכלי ידקק האדם לטבול פעם נוספת ולחזור ולטבול את הכלי פעם שלישית!

ב. בלק תשס"ח / עין הרע / הרב יוסף פרחים

בברכות לא: בהא דחנה ביקשה בן לא חכם ולא טיפש, פירש"י "ולא חכם יותר מדאי שלא יהיה תימה בעיני הבריות ומתוך שנדברין בו שולטת בו עין הרע". ומבואר דסכנת עיה"ר היא בדבר שאנשים מדברים בו מחמת תמימתם, והיינו דעיה"ר היא ע"י קנאה. וצ"ב וכי בכל מילתא דתמיהא איכא קנאה וצרות עין, והא בברכות נ"ה מבואר דאיכא דחש לעין הרע דידיה, וכן מדתלו במדרש שבירת לוחות ראשונות בעיה"ר ששלטה בהם, ע"כ אינו ענין לקנאה דווקא. ע"ש משי"כ ליישב

ג. פנחס תשס"ח / מוסף שבת / הרב שלום ה. ברקלי

ע"י טור וב"י (סי' מח) דדעת המנהיג שלא לומר פס' המוספין קודם שחרית, משום דנתקנה במקום קרבן תמיד, וא"כ אין נכון להזכיר של מוסף באותה שעה (ב"ח), ובסרע"ג כ' דהמנהג לאומרים קודם שחרית. ויש להעיר על פסקי השו"ע (בסי' מח ותכא ע"פ הכלבו) דבר"ח ויו"ט א"א פס' המוסף כלא מפני שקורין אותם בתורה, אלמא דאין ענין לאמרם דוקא קודם התפלה. ואילו בשבת פסק לאמרם קודם התפלה, ולכא"ל לפי מ"ש השו"ע בר"ח ויו"ט, גם בשבת עדיף לאמרם אחר שחרית לצאת ש"י המנהיג, וצ"ע.

ד. מטות תשס"ח / משפטי התנאים / הרב יהודה כץ

ידוע מה דמקשים מדוע כשהתנאי נעשה שלא כמשפטי התנאים אמרין דתנאי בטל ומעשה קיים, והרי העושה אינו חפץ לעשות אלא על צד זה, והיאך יחול שלא כרצונו. והנה דעת הרא"ש בתשו' (להט, והובא באבנ"מ לח"ד) דשייך לבטל את התנאי מדין אתי דיבור ומבטל דיבור, וזהו דין מחילת התנאי ומוכח מיניה דתנאי מילתא אחריתי והוא משום דלא שייך לעשות מעשה על צד, ונעשו כאן ב' חלויות - המעשה והתנאי, א"כ כשבטל התנאי נשאר המעשה. וא"כ צ"ע במי שאינו יודע כל זה, כיצד יחול מה שלא התכוון לעשות.

ה. מסעי תשס"ח / גבולות ארץ ישראל / הרב משה לייטער

גבול אר"י בדרום הוא נחל מצרים כדכתיב בפר' (לדג, וע"י בתיב"ע [ובת"י] שתרגם 'נילוס דמצראי', [וכן נקט הגר"א בפ"י ליהושע טו,ד]. והנה הנילוס הוא פישון [כמ"ש רש"י בבראשית (ביא)] וא"כ יש לתמוה משבועות מזו: שנהר פרת נקרא הנהר הגדול [אע"פ שהוא הקטן מבין ד' הנהרות היוצאים מעדן], לפי שהוא דבוק לא"י. והנה הראשון מבין הנהרות שם הוא פישון, ואם נחל מצרים הוא נילוס שהוא פישון, א"כ טפי ראוי לקרותו גדול שהוא ג"כ דבוק לא"י, ומאי מעליותיה דנהר פרת.

ו. דברים תשס"ח / כח ביי"ד / שעה"צ

מבואר בשבועות יא. (ועוד) דלב ביי"ד מתנה. והוא אף בזה"ז, ע"י ברמ"א אור"ח קנד,ח-ט לענין הנאה מתשמישי קדושה. וכן ברמ"א יו"ד רנטב, לענין הקדש לצדקה. ובפ"י המג"א על התוספתא ב"ק ספ"ו דעושיין סוכה ברה"ר משום דלב ביי"ד מתנה.

ויל"ע אם הוא כח ביי"ד שבכל דור או שהוא גדר בתקנת חכמים, וע"י מנחות עט: דכ' רש"י [כת"י] לב ביי"ד - של כהנים, ומשמע דאינו מכח עיקר התקנה.

ז. ואתחנן תשס"ח / כל תוסיף / הרב נחמיה שנברגר

בטעם שבמצוות דרבנן ל"ח כל תוסיף, כ' הרמב"ן בפר' דההיתר משם שהם גדר "ובלבד שידע שהם משום הגדר הזה ואינן מפי הקב"ה בתורה". ונמצא לפי"ז דבשעת קיום מצוות דרבנן צריך לזכור שאינן בתורת מצוה מה"ת רק כמצוה מדברי סופרים, דאל"כ יש כאן חשש איסור כל תוסיף. ויל"ע במקיים מצוה דרבנן מתוך כוונה לקיים מצות התורה האם תיפסל כל עיקר מצותו, כדין מצוה הבאה בעבירה להשיטות דפוסל עיקר המצוה, או שמא שאני הכא דאין העבירה גרמה המצוה אלא אדרבה המצוה גרמה לו עבירה, וצ"ע.

ח. עקב תשס"ח / מזוזה / הרב דניאל גרדינס

לשון הטושי"ע (יו"ד רפ"ה) "מ"ע לכתוב פר' שמע והיה אם שמוע ולקובעם על מזוזות הפתח", ומשמע שכתובת המזוזה אינה הכשר מצוה בלבד ככתובת פרשיות התפילין, אלא המצוה עצמה נחלקת לב' חלקים, הכתיבה והקביעה בפתח. והוא חיידוש גדול לכא"ל, ומקור דבריהם נראה ברור מלישנא דקרא וכתבתם. [אבל ל' החינוך והרמב"ם ברמזים "לקבוע"]. וא"כ מחוייב גם בכתיבתה ככל מצוות שמחוייב בהן, ואם אינו יודע לכתוב מיבעי ליה למנות שליח כדבדינן במילה, ואין לקנות מזוזה מן המוכן אלא מקודם למנות הסופר שליח לכתובה. אמנם יש לפלפל בזה דיתכן לומר דכל סופר הכותב הוא בשביל מי שיקנה [שהרי אינו כותב לעצמו] וא"כ הוי כנכתב בשליחותו, ויל"ע.

ט. ראה תשס"ח / מחיקת השם / שעה"צ

הערול"ב בסוכה (נג) הביא קו' הזית רענן בפר' בשלח איך השליך משה שם המפורש ליאור להעלות את ארונו של יוסף, והרי הוי מוחק את השם, ותי' דגרם מחיקה שרי. וצ"ע דבשבת קטו: א"י דשקען בספל מים עבר משום מחיקה, וכ' הר"ן דהוי מעשה בידים, הרי דל"ח גרם מחיקה.

י. שופטים תשס"ח / כל תשחית / הרב יואל טויב

בב"ק (צא:) מבואר דאילן המעולה בדימים לקורות מותר לקוצצו, ומשמע דבל תשחית במקום תועלת שרי. ואמנם י"ל בפשיטות דההיתר משום דזה אחד מתשמישי העץ, [וכ"כ במשיב דבר]. וניחא לפ"ז הא דברכות (לא) דמותר לטבול כוס בשמחה, וכן בשבת (קה) דמותר לטבול כלי למירמא אימתא אינשי ביתיה, וכן שם (קכט) דמותר לשרוף כלי להתחמם אחר הקזה, דבכל אלו משתמש בחפץ באופן יותר חשוב מהגריל, ואי"ז דרך השחתה. אך יותר מזה מבואר בב"ק (שם) דקדלים דמחשתי בגפנים מותר לקוצצן, ושם אינו שימוש, ומוכח לכאורה דכל תועלת שרי. וצ"ע לפ"ז בקידושין (לב). דאסור לקרוע בגד כדי לנסות את בנו אם יכעס, ולמה לא נתיר דזהו ג"כ שימוש בבגד. ע"ש משי"כ ליישב

יא. כי תצא תשס"ח / מעקה / הרב אלקנה גלעזר

במג"א (יג קס"ח) בשם המרדכי, דהלובש ד' כנפות בשבת שא"א להטיל בו ציצית אינו אסור מדאורייתא, דלא נאמר לא תלבש ד' כנפות בלא ציצית, "ותדע דאטו מזוזה ומעקה אסור ליכנס שאין בו מזוזה ומעקה אלא בעמוד ועשה קאי ותו לא". וילה"ק מאי שנא ציצית מדתנן בחולין פב: דאסור לשחוט כוי ביו"ט משום שא"א לכסות את דמו. ולכא"ל החילוק דביסוסי הדם הוא מצריך את הכיסוי, ואסור להביא מצב שיהיה דם בלא כיסוי, משא"כ בציצית שאין הד' כנפות מצריכות הציצית, אלא הגברא מחוייב בה. ולפ"ז במעקה מסתברא לדמותו לכיסוי הדם, דהדיור בבית מצריך מעקה, וא"כ יאסר ליכנס בבית בלא מעקה. ואמנם י"ל דהמג"א לשיטתו דנקט התם דמ"מ מדרבנן אסור ללבוש בשבת בלא ציצית, (ודלא כה"ז שם). וא"כ האיסור לשחוט כוי ביו"ט הוא מדרבנן, ואין הכרח לחילוק הני"ל. אמנם לפי"ז צ"ל דה"ל במזוזה ומעקה מדרבנן יאסר להכנס כשאין בו מזוזה ומעקה (עכ"פ לדיור קבע), ובלו המרדכי אטו אסור ליכנס, משמע דפשוט דאין בזה איסור, וצ"ע.

* רוב הדברים המובאים, הם בקיצור לשון הכותבים, ושינויי סגנון, ולכן כשהענין אינו מבואר כה"צ יש לעיין במקור. במקומות שנכתבה דרך ביישוב הקושיא, צויינה הערה בסוף הקטע.

יב. כי תבא תשס"ח / והלכת בדרכיו / הרב אברהם קצבורג

הרמב"ם בפ"א מהל' דעות כ' ומצוין אנו לילך בדרכים אלו הבינונים והם הדרכים הטובים והישרים שנאמר והלכת בדרכיו. כך למדו בפרוש מצוה זו מה הוא נקרא חנון אף אתה וכו' וכיצד ירגיל אדם עצמו בדעות אלו עד שיקבעו בו, יעשה וישנה וישלש במעשים... עד שיהיו מעשיהם קלים עליו ולא יהיה בהם טורח ויקבעו הדעות בנפשו עכ"ל.

ומבואר שמצות "והלכת בדרכיו" ענינה **לקבוע בנפשו** את המדות הטובות, ועשיית המעשים הם רק האמצעי לזה, בבחינת "אחר המעשים ימשכו הלבבות". ויל"ע דבסה"מ (ח') משמע שבמצוה זו נכללים גם עצם עשיית מעשים טובים ללא קשר לתקון המדות.

יג. נצבים תשס"ח / תשובה / הרב יוסף האס

הרמב"ם בפ"ד מהל' תשובה ביאר ד' עיקרי התשובה שהם: עזיבת החטא, החרטה, הקבלה לעתיד והיודו. וצ"ב טובא בגדרם דעזיבת החטא עניינה שיסיר דעתו מלחטאו עוד, ויגמור בליבו שלא יעשהו עוד, ומה בין זה לקבלה לעתיד שאף הוא מה שמחליט וגומר בדעתו שלא ישוב לזה החטא לעולם. ע"ש מש"כ ליישב

יד. וילך-שובה תשס"ט / ויודי וכפרת יוה"כ / שעה"צ

ע"י מנ"ח (שסד) דוידוי הכה"ג הוא שליחות של כל ישראל, ובכלי חמדה (ויקרא קו"א או' כה) כ' דהוא מצד שהכה"ג כולל את כל ישראל. [ובס' מאורי המועדים הביא בשם הגרי"ז דוידוי הכה"ג על כל ישראל הוא דין מחודש דהרי מצד עיקר הדין צריך שהחוטא עצמו יתודה וצריך תשובה]. וצ"ע מנא להו שישאל לא התוודו עם הכה"ג, כמו שכל המאירי בחיבור התשובה (מא"ב פי"ג) שבזמן שהכה"ג מתודה היה מתודה עמו כל מי שלבו נוקפם.

טו. בראשית תשס"ט / ויכולו / הרב חיים רבינוביץ

איתא בשבת (ק"ט): אפילו יחיד המתפלל צריך לומר ויכולו, דא"ר המנונה כל המתפלל ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית וכו' וכתב הטור בס' ר"ס דחוזרים ואומרים [אחרי התפילה בלחש] ויכולו בציבור משום ג' טעמים וכו' וכן נהגו לומר אותו בקול רם ומעומד שהוא עדות להקב"ה על מעשה בראשית, וכתבו ועמדו שני האנשים וכו', ולכן צריך שיאמרו אותו ביחד.

והנה ז"ל הח"י אדם (כ"ח) אומרים ויכולו בתפילת ערבית **להעיד** שהקב"ה ברא עולמו, ומ"מ אם לא אמר א"צ להחזיר, ודוקא כשכבר סיים ברכת מקדש השבת, ע"כ. וצ"ב למה נקט הטעם של הטור על ויכולו אחרי התפילה, הרי מייירי הח"א בו יכולו שבתוך התפילה דהוא מדינא דגמרא דע"י אמירת ויכולו, כאילו נעשה שותף במעשה בראשית, ואינו מצד עדות. ע"ש מש"כ ליישב

טז. נח תשס"ט / בני נח / הרב חיים משה אורצל

בנביאים מבואר שגוי שייך במצוות תפילה, ע"י מלכים א' (ח, מא-מג) וישעיה (נו, ו), ופלא על האג"מ (או"ח ח"ב כה) שכ' שב"נ לא מחוייב בתפילה [וראייתו שלא נמנתה מצוה זו בסנהדרין נו. בין המצוות שהוא מחוייב בהן. ותמוה שהרי שם נח: מבואר דעשה לא קחשיב]. וביותר תמוה שהרי ב"נ מצווה במצוות שכליות ומדוע לא יתחייב עכ"פ בחלק ההודאות שבתפילה.

יז. לך לך תשס"ט / הכנסת אורחים / הרב הלל קרשינסקי

ע"י ברמ"א או"ח שלג שכ' ולא מקרי הכנסת אורחים אלא שנתארחו אצלו בביתו וכו' אבל כשיזמן חברו לסעוד אצלו לא מקרי אורחים. ויל"ע שהרי באופן שחברו אין לו מה לאכול והוא מזמינו לאכול אצלו דלכא"ו הוי הכנסת אורחים. אך מד' הרמ"א משמע דדוקא במי שמהלך בדרך ואינו במקומו, ויל"ע בזה.

יח. וירא תשס"ט / חינוך הבנים / הרב דוד ורשנר

כ' הרמב"ם פ"א מהל' ת"ת ה"ג מי שלא למדו אביו חייב ללמד את עצמו כשיכיר שנאמר ולמדתם אותם ושמתם לעשותם. ע"ש. וצ"ב הא בלא"ה כ"א מישאל חייב בת"ת עד יום מותו כמ"ש שם הרמב"ם בה"י שנא' פן יסורו מלבבך. וא"כ אף אם לא לימדו אביו הוא חייב בת"ת, ומה נתחדש בדרשא זו של ולמדתם דמי שלא לימדו אביו, חייב ללמד את עצמו. ע"ש מש"כ ליישב

יט. חיי שרה תשס"ט / תפילת מנחה / הרב יעקב רודמן

הי"ב בס"י רגל סק"ד לענין ס"ו מנחה, כ' שבדיעבד ושעה"ד גדול יכול לסמוך על המקילים להתפלל אחר השקיעה. ובשעה"צ הוסיף דאפ"י לד' הגאונים והגר"א דתיכף אחר השקיעה הוא ביה"ש"מ מ"מ בשעה"ד סומכים על ר' יוסי, ע"ש.

וצ"ע דהרי ש"י הגאונים יסודה בתשו' ר"נ גאון [בת' מהר"ם אלשקר צו] שמוסבת על מנחה אחר השקיעה שאם שקעה א"א להתפלל. וכד"ה ר"ג [בס' העיתים] שמתפללין עד השקיעה. ואף בשם הגר"א מפו' באמרי נועם (ברכות כ"ט): שאם לא התפלל עד שקעה"ה יתפלל ערבית שתיים. וצע"ג דברי המ"ב דמותר אף לשיטתם בשעה"ד.

כ. תולדות תשס"ט / שינוי בדיבור לצורך / הרב מאיר זילברמן

שיטת הי"מ בתו"י יבמות (סה:) דמה דהתירו לשנות מפני השלום, לא הותר בשינוי גמור אלא דוקא היכא דמקצתו אמת, ע"ש. וצ"ע דכיון שהתירו לשנות ודחינו לאיסור שקר מפני

מעלת השלום, א"כ אפילו כולו שקר, דהא ליכא איסורא כלל. ובפרט שלגבי איסור שקר ליכא דינא דחצי שיעור (ע"י ח"ח לה"ר א סק"ב) מכיון שאפילו שינוי מועט הוי שקר גמור, וא"כ מאי מהני שמקצתו אמת. ע"ש מש"כ ליישב

כא. ויצא תשס"ט / נדרי מצוה / הרב יצחק לוי

בנדרי מצוה מתחייב באמירה בעלמא כמבואר בשו"ע (יו"ד רנח, ז) אך כדי שלא יהא הדיבור עליו בנדר יאמר בלי נדר, כמ"ש השו"ע (רג"ד, רנזד) שכשפוסק צדקה ברבים, יאמר "בלי נדר". וצל"ע מאי מהני, דכיון שנתחדשה ההלכה בנדרי מצוה דאפילו באמירה בעלמא מתחייב, והתורה גזרה שחל עליו חיוב נדר, איך מהני אמירתו בלי נדר, וכי יש ביד האדם כח לבטל דין ע"י שמגלה דעתו שאין רצונו בד"ת. ע"ש מש"כ ליישב

כב. וישלח תשס"ט / התחברות לרשע / הרב הלל גלר

באבות (פ"א מ"ב) הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבת לתורה. ופ"י הר"ב שאהרן כשהיה יודע באדם שעבר עבירה היה מתחבר עמו ומראה לו פנים צהובות והיה אותו אדם מתבייש וכו' ומתוך כך היה חוזר למוטב. והק' התו"ט ממאמר נתאי הארבל ואל תתחבר לרשע. ויותר מכך יש להקשות דמפורש באבות דר"נ **סאסור להתחבר לרשע אפ"י לקרבו לתורה**. וכ"כ רבינו יונה (ש"ג נא) שאפ"י לדבר מצוה אסור להתחבר לרשע וסמך על הפס' במשלי (גלא) ודברי רז"ל, ע"ש. וצ"ב דזה ממש ההיפך משבחו של אהרן. ע"ש מש"כ ליישב

כג. וישב תשס"ט / יהרג ואל יעבור / הרב שלום רוברג

ביומא פב. תניא ר"א אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאודך ואם נאמר וכו' אלא לומר לך אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לך נאמר בכל מאודך. ופירש"י דיאמר החביב שבהן וכ"ש שאינו חביב.

וצ"ע בדרשה זו שהרי אפ"י אם נאמר "בכל נפשך" א"א למילף מק"ו בכל מאודך שהרי זה כולל כל ל"ת ולא רק את ג' החמורות [ע"י ח"י"א כלל כא סי"ג]. ואם נאמר בכל מאודך א"א למילף מק"ו בכל נפשך, שהרי כתיב "וחי בהם", והוה ק"ו פריכא, וצ"ע.

כד. מקץ תשס"ט / הלל והודאה דחנוכה / שעה"צ

בשבת כא: מאי חנוכה וכו' לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה. ופירש"י - ימים טובים... לקרות הלל ולומר על הניסים בהודאה. אך ברמב"ם משמע דפליג דכ' (פ"ד ה"ב) מצות נ"ח... וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל-הוהיה לו על הנסים שעשה לנו. [וע"י פ"ג ה"ג - ומדליקין... להראות ולגלות הנס]. ומבואר דדין הודאה מתקיים בהדלקת נ"ח. וכן מפו' בפסקי ריא"ז (שבת כא:) "ומודים על הנס בהדלקת הנרות".

וצ"ע שהרי ההדלקה ביום הא' עם שקעה"ה היא לפני זמן ההודאה שעדיין אינו כ"ה בכסלו, [ואפ"י אם נימא דזו צורת התקנה דהדלקה, מ"מ היכן ההודאה המחוייבת מצד היום שהוא כ"ה בכסלו].

כה. ויגש תשס"ט / עגלה ערופה / הרב מרדכי וויסמן

א' בסוטה לח: דאין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי העין, ע"ש ובמהרש"א דמבואר שצ"י הוידוי של זקני ב"ד שמא אחד מבני העיר שפגע בו היה צר עין ופטרנו בלא מזונות ובלא לוייה, וע"י אומרים "כפר לעמך ישראל". וצ"ע ממה דא"י בערכין טז. דעגלה ערופה מכפרת על שפיות דמים. וכן משמעות הגמ' ביומא כב. שבנים שהיו רצין ועולין בכבש וכו', שכפרת עגלה ערופה היא על עצם מעשה הרציחה.

כו. ויחי תשס"ט / מצוה לקיים דברי המת / הרב שמואל חיים דומב

השבות יעקב (ח"א קסח) כ' דלא מצינו בשום פוסק שמצוה לקיים דברי המת בשאר מילי [שאינם ממון], וא' מראיותיו ממה שיעקב הוצרך להשביע את יוסף "יונשאתני ממצרים", הרי שבלא זה לא היה מחוייב מצד מלקד"ה.

וצ"ע שהרי בדבר שיש בו קצת עינוי נפש ליכא חיוב מצד מלקד"ה, כמ"ש הוא עצמו הלחן שם, והרי יש טירחא ועינוי להעלות את אביו ממצרים לאר"י, ולכן הוצרך להשביעו. ועוד דהא כ' הרמב"ן שמה שהוצרך להשביעו הוא כדי לחזק הענין בעיני פרעה כדי שיתן לו רשות [וע"י סוטה לו]. דבאמת בלא זה לא היה מניחין, ומאי ראייה.

כז. שמות תשס"ט / הרמת יד על חברו / הרב אי"ש פרידליס

בסנהדרין נח: המגביה ידו על חברו אע"פ שלא הכהו נקרא רשע, וע"י ברמ"א חו"מ לד דנפסל לעדות מדרבנן. וצ"ב אמאי הוי רשע בהרמת היד בלבד, הא אכתי לא הגיע לחברו שום היזק מזה בפועל, והיכן מצינו דהוי רשע ע"י מחשבה רעה בעלמא, ואף בדיני שמים אין הקב"ה מחייב על מחשבה רעה כמעשה (קידושין לט:). ע"ש מש"כ ליישב (בשם הגר"א"ל בגליון כח)

כח. וארא תשס"ט / עניני כשפים / הרב מרדכי גוטליב

בב"ב נח. ההוא אמגושא דהוה חטיט שכבי, כי מטא אמערתא דר"ט בר מתנא תפשיה בדיקני, אתא אביי א"ל במטותא מינך שבקיה וכו'. ומפרש הרשב"ם שהיה מכשף ואתא אביי בשביל שהיה אוהבו, ע"ש. וצ"ב איך הלך אביי לעזור ביד מכשף, והרי הוא איסור כמ"ש הממר"ם שיק (סה"מ"צ סו אות ג) שהגומל חסד עם מכשף

עובר בלאו דמכשפה לא תחיה, ואף משום איבה לא שרינן איסור דאורייתא (כמבואר בתוס' ע"ז כו). ע"ש מש"כ ליישב

כ.ט. בא תשס"ט / קידוש החודש / הרב אלעזר מרק

במתני' ר"ה ית. על ששה חדשים השלוחים יוצאין, על ניסן מפני הפסח וכו'. ופירש"י שמודיעין השלוחין לגולה יום שקדשוהו וכו'. והולכים השלוחין עד הפסח. וכן בתשרי, השולכים עד מקום שיכולין להגיע עד החג. עכ"ל. וצ"ע למה הלכו בניסן רק עד הפסח ולא המשיכו בחוה"מ [רחוק יותר] בשביל שביעי של פסח. וכן בסוכות בשביל שמיני עצרת. ועוד צ"ע דבתוס' שם מבואר שעל סיון לא יצאו מפני עצרת, כיון שתלוי בעומר שבניסן. אכן ז"ג צ"ב שכשיצאים בניסן על פסח למה לא יצאו גם על עצרת, והיינו שימשיכו ללכת כדי להודיע עד שבועות. ע"ש מש"כ ליישב

ל. בשלה תשס"ט / לחם משנה / הרב מאיר רותן

כתב הרמב"ם (פ"ז מברכות ה"ד) בשבתות ובי"ט חייב לבצוע על שתי ככרות, נוטל שניהם בידו ובוצע אחת מהן. וכו"ה לשון הטוש"ע רע"ד. [ודלא כשי' הרשב"א שצריך לבצוע את שתי הככרות]. ויש לתמוה טובא מהו הלשון חייב אדם לבצוע על שתי ככרות, והא כיון שחותר רק אחת, במאי חשיב בוצע על שתי ככרות, וכי אחיזה ביד נחשבת בציעה. ע"ש מש"כ ליישב

לא. יתרו תשס"ט / כיבוד אב / הרב שאול נויגרשל

ביקודשין (ל) יכול יהא כיבוד אב ואם דוחה שבת, ת"ל 'איש אמו ואביו תיראו' ואת שבתותי תשמורו. וק' לפי המהרש"א (ב"ב קי"ט) לגבי המקושש שנתכונן כדי שידעו חומר האיסור, דהו"ל מלאכה שאצל"ג. וכ"כ המהרי"ק (קל"ז) שהעושה מפרח הגוי הוא משאצל"ג. ולפי"ז כשהאב מצווה לחלל שבת, ג"כ הו"ל משאצל"ג, ואילו בגמ' משמע שלולא הפס' היה עובר על איסור. ואם נאמר שמ"מ הוא מעוניין במלאכה ע"מ לשמוע לאב ואילו במחלל מפרח הגוי אינו מעוניין בעצם המלאכה, הרי גם בזה כ' הרשב"א שתיקון מצוה לא היו בגדר מלאכה הצ"ל. וטעמו כתבו האחרונים משום שצויות לל"ג דכופין על המצוות. וא"כ בכיבוד אב א"ש שהרי מבואר בחולין (ק"י) שאין כופין על כיבוד אב כיון שמתן שכרה בצידה. אלא שהמנ"ח (ריב) כ' שמורה אב הוי מ"ע שכופין עליה, וא"כ חזר הדין והו"ל משאצל"ג דהרי הוא חייב לעשות את המלאכה, וא"כ איך משמע שלולי הפס' היה עובר על איסור שבת. ע"ש מש"כ ליישב

לב. משפטים תשס"ט / איסור מזיק / הרב ישראל וינמן

הרמב"ם (ח"מ פ"ה ה"ט) כתב שהמזיק ממון חברו כיון ששילם, נתכפר לו. אבל חובל בחברו אע"פ שנתן לו ה' דברים אין מתכפר לו ולא נמחל עוונו עד שיבקש מן הנחבל ומחול לו. ע"ש. וצ"ב מאי שנא זה מזה דדוקא במזיק את גופו צריך בקשת מחילה. ויותר קשה שהרי בהל' תשובה (פ"ב ה"ט) כ' הרמב"ם שאין תשובה מוחילה מכפרין על עבירות שבי"א לחבירו כגון החובל בחבירו או גוזלו וכיו"ב עד שיתן מ"ש שחייב לו וירצהו. הרי שגם בגזל [שכולל מזיק] צריך לרצותו, ולכא' סתרי אהדדי. ע"ש מש"כ ליישב

לג. תרומה תשס"ט / משלוח מנות / הרב יצחק אייזיק פרלמטר

כ' הרמב"ם בפ"ב ה"ט"ו שכל המרבה לשלוח לרעים משובת, ובה"ז הוסיף מוטב לאדם להרבות במנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו. והנה בשו"ע ס' תרצה"ס ה"ד הביא את דברי הרמב"ם שחייב אדם לשלוח לחבירו ב' מנות וכו' וכל המרבה לשלוח לרעים משובת, אבל בסי' תרצה"ד ס"א ש' חייב כל אדם ליתן לפחות ב' מנות לב' עניים, לא הזכיר הענין הנ"ל, [רק המ"ב כ' מהרמב"ם דמוטב להרבות במתנ"ל ממשל"מ]. וקשה דאם הביא השו"ע את ד' הרמב"ם דהמרבה במשלוח"מ משובת, כ"ש דהו"ל את ד' הרמב"ם במתנ"ל שהמרבה בו משובת יותר.

לד. תצוה תשס"ט / קריאת המגילה / הרב יהודה כץ

המ"ב ס' תרפ"ט סק"ה הביא דעת הב"י דמי שאינו שומע המגילה לא יצא, ואע"פ שקרא, דבעיא פרסומי ניסא. וכתב השע"צ דלפ"ז יש להזהר מאד במי שקורא לעצמו שלא יקרא בלחש, דאם יקרא ולא ישמע, אפי' בדיעבד לא יצא. והנה כ' השו"ע תר"צ ס"ד דמי שאין לו מגילה כשרה לפניו לא יקרא בלחש עם הבעל קורא, וביאר המ"ב (בשם הא"ח) דמי שקורא לעצמו יש חשש שלא ישמע דברי הקורא. וכו' המ"ב תרפ"ט סק"ט דראוי שתהיה לו מגילה כשרה ויקרא עם הקורא בלחש. ולכא' כשעושה כן וקורא מתוך המגילה כשרה עם הקורא יש לחוש שלא יצא שהרי לא ישמע דברי הקורא, [וכד' הא"ר לעיל], וגם לא ישמע את עצמו [דכך לכא' המציאות], וא"כ לד' הב"י דצריך שישמע, לא יצא, וצ"ע.

לה. כי תשא תשס"ט / קימה לכבוד ת"ח / הרב יעקב ליישינסקי

ביקודשין לג: מקינן דרכוב כמהלך ולכן כשהרב רוכב ע"ג בהמה והתלמיד יושב, צריך לקום מפניו, עי' רש"י דלא אזלינן בתר האדם היושב אלא בתר הבהמה שהיא מהלכת. וכו' הערה"ש והמקנה דה"ה לאידך גיסא כשהתלמיד רכוב שא"צ לקום מהבהמה לכבוד רבו. אך יש לדון בזה דמה דרכוב כמהלך הוא דוקא כלפי אדם יושב, אך מ"מ אינו כמהלך גמור, וכעין ש' המג"א (קמא"ב) דסמיכה אינה כשיביה ואינה כעמידה. [והיושב ברכב יש לדון שאינו כמהלך כמו שמצינו בספינה ש' המג"א (קס"ז) שאינו כמהלך, וכן

מצד שיש לרכב מחיצות וחשוב מקום בפנ"ע].

לו. ויקהל פקודי ס"ט / הבערה בשבת / הרב אברהם דב קרמר

ביומא מז: נסת' אם צריך להקטיר את הקטורת שבין הביניים [בין האצבעות] לאחר החפינה ביה"כ, וסלקא בתיקו, ודנו מעשה איך יקטירו דאם א"צ הוי הקטרה שלא לצורך ואסורה משום מבעיר. וכ' המקדש דוד (כ"ד), שיקטיר הכל בפעם אחת, ושרי מדין ריבוי בשיעורים. אולם יעו"ב באגרו"מ (או"ח ח"ה לה) דכל ההיתר להרבות בשיעורים הוא רק בגוונא שכל חתיכה בפנ"ע ראויה לו, כגון שצריך חתיכה אחת ומבשל שתיים, אבל לא הותר לבשל חתיכה שראויה רק לבהמה אע"פ שעושה הכל בפעולה אחת. [וכי"מ בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (קרימונא ח) ע"ש]. וא"כ לצד שא"צ להקטיר את בין הביניים אין צורך בו כלל, ואסור להקטירו אף ע"י ריבוי, והדק"ל.

לז. ויקרא תשס"ט / אמירת קרבנות / הרב אפרים גרבר

כתב השו"ע ס' א' ס"ט יש נוהגים לומר פרשת הכיור ואח"כ פרשת תרומת הדשן ואח"כ פרשת התמיד וכו'. ומשמע דאמירת פרשת התמיד היא מנהג. אולם בסי' מ"ח ו'נ' כפל הדברים ושם משמע דהוא מסדר התפילה והוא חיוב ולא מנהג, וצ"ע.

לח. צו תשס"ט / ליל הסדר / הרב ישראל גרטנר

כתב השו"ע תפא"ס כ"ב דחיוב סיפור יצ"מ הוא עד שתחטפנו שינה. ומקור דבריו כ' הגר"א, שהוא מהרא"ש (פ"י ל"ג) שכל דמנהג פשוט הוא שלא לשתות יין אחר ד' כוסות, לפי שחייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים לספר בניסים ובנפלאות וכו' עד שתחטפנו שינה, ואם ישתה ישתכר. והכי אמרינן בתוספתא, חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים כל הלילה, וזה ששינוי, מעשה בר' אליעזר וכו' והוי מספרים ביצ"מ כל הלילה וכו', עכ"ד. וצ"ע מנין לרא"ש שחייב הסיפור הוא רק עד שתחטפנו שינה, דבתוספתא שהביא הרא"ש כמקור לדבריו מפורש שהחיוב הוא כל הלילה, ואין מוזכר כלל עד שתחטפנו שינה. ע"ש מש"כ ליישב

לט. שמיני תשס"ט / סמיכה בקרבן / שעה"צ

ע"י בעה"ט פ"י ויקרא דבעז וכבש כתיב ידו ולא ידיו כמו בפר משום דפר הוא חזק ובעינן לסמוך בכל כוחו, אבל לא בעז וכבש שהם חלשים. וצ"ע דהרי דין בכל כוחו הוא בכל הקרבנות, דילפי' לה בבנין אב [בתו"כ].

מ. תזריע מצורע ס"ט / מילה / הרב יוסף רוזנר

בירוש' (ר"ה רפ"ב) מבואר דמלין בשבת ע"י ע"א, משום דהוי מילתא דעבידא לגלויי. וביאר האגרו"מ (יו"ד א' ס"ה) דצריך להאי טעמא, ולא סגי בדין ע"א נאמן באיסורים, משום דהתם נאמנותו רק כשאינו מחדש דבר בהגדתו, ורק לגלויי מילתא בעלמא אתי, כגון במעיד על חתיכה שהוא שומן ולא חלב להתייר באכילה, דלא נעשה בדבריו חיוב לאוכלו, משא"כ במעיד שנוטל בשבת, שבדברי העד נעשה עליו חיוב למולו בשבת. וצ"ב, דאף במעיד על חתיכה שהיא שומן, הרי מיירי בחתיכה שלולא דבריו היתה אסורה, וא"כ העד מחדש היתר אכילה שלא היה קודם ובכ"ז נאמן, ומה נשתנה המעיד על תינוק שנוטל בשבת דלולא דבריו היה ספק שמא נולד אחר השבת שנתחדש ע"פ דבריו למולו בשבת. ולכא' החילוק רק אם החידוש היוצא הוא של קו"ע או של היתר, אבל בשניהם נתחדש דין שהוא יותר מגילוי מילתא. ע"ש מש"כ ליישב

מא. אחרי קדושים ס"ט / לפני עור / הרב שלום רוברג

כ' רבינו יונה (ש"ג אות נב) "ולפני עור לא תתן מכשול, הוזהרנו בזה שלא להורות את בני ישראל אשר לא כדת ולא כהלכה..." וצ"ע שהרי בלאו זה ישנם ב' חלקים, הא' שלא להכשיל בעבירה, וכולל גם בני נח, (ע"ז ו:); והב' שלא להכשילו בעצה שאינה הוגנת, וזה רק בישראל, (חינוך רלב). והנה החלק הא' כ' רבינו יונה (אות פא) "שלא לזמן כל משול עוון לישראל וגם לא לאינו ישראל, שלא יתן כוס יין לנזיר ואבמה"ח לב"ג", והחלק השני כ' ג"כ (באות נג) "להשיא עצה הוגנת לאשר יוועץ מבני עמנו". ומעתה צ"ע במ"ש באות נב הנ"ל, שלא להכשיל את בני"ה בהוראה מוטעית, והרי הוא דין של **מכשול בעבירה**, דע"ז נכשל השואל באיסור, ובזה נכללו גם בני נח כנ"ל, וא"כ אמאי כתב שלא להורות את בני ישראל, וצ"ע.

מב. אמור תשס"ט / ספירת העומר / הרב יחזקאל סנדומירסקי

בדבר אברהם (ס"א ס"י לד) דן בספירת ספק דהיינו כשמסופק ביום השלישי אם הוא יום ג' או ד', אם יכול לספור את שניהם מספק, ע"ש. ויש להבין ממש"כ השו"ע דאם אינו יודע המנין, אזי מעיקר הדין יכול לשמוע מחברו, והלא ס"ו אינו יודע.

עוד יל"ע לפי הצד דספירת ספק מהני [וכדמסיק הד"ב א"ש], באופן ששאל את חברו "היום שלשה ימים?", לכא' יצא יד"ח.

מג. בהר בחוקותי ס"ט / לא תרדה בפרך / הרב מנחם גרפל

כתב רבינו יונה (ש"ג אות ס) ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך. לא ישתעבד אדם בחבריו וכו', ואפילו להחם צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם, ע"ש. ומדהביא איסור זה בכלל הלאוין שאין בהם מעשה משמע דס"ל דאיסור לאו גמור הוא.

ויש לתמוה בתרתי, חדא דמפרש הפסוק לאסור השעבוד בבו
חורין, ואלו בתו"כ איתא להיפך דז"ל ובאחיכם בניי איש באחיו לא
תודה בו בפרך, בו אי אתה רודה בפרך, [אבל] רודה את בבו חורין בפרך.
ועוד יש לתמוה מ"ט אסר אפילו דברים קלים כגון להחם צפחת מים, הרי
הכתוב אסר לרדותו בפרך דהיינו עבודה קשה המפרכת את הגוף ומשברתו
כדפרשי בשמות א' י"ג, עיי"ש מש"כ ליישב

מד. במדבר תשס"ט / שבט לוי / הרב ישראל קרויזר

כ' הרמב"ם (שמיטה ויובל פי"ג ה"י) כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ
כנען, ושם בה"א ביאר שהוא רק בארץ שנכרתה עליה ברית לאבות, אבל
בשאר ארצות שכובש מלך ישראל דין הלויים ככל ישראל.
ומבואר ביהושע (פכ"א) שגם בעבר הירדן קיבלו הלויים ערים ומגרשים, וא"כ
ע"כ דהאיסור ונחלה לא יהיה לו הוא גם בעבה"י, וכ"ה להדיא בספרי שם ועי'
רש"י ורמב"ן דברים יח. וא"כ יש להעיר מדוע כתב הר"מ שמוזהרין שלא ינחלו
בארץ כנען שהיא עבר הירדן המערבי, כדכתיב כי אתם עוברים את הירדן
ארצה כנען, וכ"מ ברמב"ם ה"ל רוצח פ"ח ה"ב], והלא האיסור גם בעבר הירדן.

מה. נשא [שבועות] תשס"ט / מצות ת"ת / הרב ישראל חיים שלוש

איכא בת"ת ב' דינים, לתלמוד ולדעת. ואחז"ל (קידושין ל.) ישלש אדם שליש
במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד, ובפשטות נובע ג"כ מ' הדינים הנ"ל.
אך צ"ע דבתוס' שם פסק ר"ת דאנו יוצאים יד"ח בתלמוד שבלול משלושתן,
ולכא"ו הא תינח דמקיים בזה את מצות הלימוד, אך סו"ס בעי גם ידיעה ואיך
יוצא יד"ח.

וביותר קשה על הטור (רמו) שכל ד' הרמב"ם דבעינן שלש רק בתחילת
לימודו אבל כשיגדיל בחכמה יפנה כל ימיו לתלמוד, ויקרא בעתים מזומנים
תושב"כ ודברי השמועה, כדי שלא ישכח, עיי"ש. ומבואר דדין השילוש הוא רק
כדי לדעת, ולא שיש דין ללומדם בכל יום. וא"כ לשי' הרמב"ם ל"מ עצת ר"ת
לעסוק בתלמוד, דסו"ס לא יידע. וא"כ איך הביא הטור שם מיד אח"כ את
דברי ר"ת, והא פליגי אהדד?

מו. בהעלותך תשס"ט / עוסק במצוה / הרב יואל טויב

רוב האחרונים נקטו דגם עוסק במצוה דרבנן פטור ממצוה דאורייתא, וא'
הטעמים הוא מש"כ בקובץ הערות (מחיא) וכ"ה בקובץ ש"ח"ב לב) דכיון
שהפטור הוא ב"בלכתך", הרי איך דמה"ת ל"ח לכת דמצוה, מ"מ א"י לכת
דידך.

ויש להסתפק לפי"ז בשחיטה וניקור ובדיקת תולעים וכיו"ב שא"י מצוה אבל
לולי חיוב התורה לא היה עושה, וא"כ אפשר דל"ח לכת דידך. [ועי' פלתי י"ד
יג, ורע"א שם בגליון שנחלקו לענין שחיטה]. ומאיך י"ל דכיון שעושה הכל
בשביל עצמו חשיב לכת דידך, וי"ל ע.

מז. שלח תשס"ט / ציצית / הרב שמואל קונשט

יל"ע במה שכל המ"ב בס"י יד סק"ז דבשותפות אשה בציצית אין לברך, וזה
לכא"ו צ"ע דלדין דנשים מברכות על מ"ע שהזמן גרמא ומעיקר הדין יכולה
אשה לברך על טלית שלה בודאי יכול גם לברך על שותפות אשה בציצית.

מח. קרח תשס"ט / פדיון הבן / הרב שמעון וולך

החינוך (שצ"ב) דן אם כשהגדיל הבן עדיין מחויב האב בפדיון בנו עיי"ש.
ובאבי עזרי (ביכורים פי"א ה"א) תמה דכיון שיש חוב ממון ושעבוד לפדיון
הבן ודאי שלא נפטר כשהגדיל הבן ואף שהבן מחויב לפדות עצמו מ"מ חוב
ממון של האב במה יפקע ומוכיח כן מהחייב פדה"ב בשמת הבן דמבואר שאף
שנפטר מהחייב מצוה מ"מ החוב ממון לא פקע.

והנה כל דבריו הם למאי דנקט בפשיטות שאין מצוה לאח"מ אלא שעבוד.
וכ"ה בזכר יצחק (ח"ב ב'). ובעיקר דבר יל"ע, אם נימא דאין מצוה רק שעבוד
דלכאורה השעבוד תלוי במצוה ועד שפקע המצוה ליתא לחוב, וצ"ע.

מט. חוקת תשס"ט / כתיבת חידו"ת / הרב משה טורעצקי

כתב הרמב"ם באגרת דיש כלל אצל כותבי חידושי תורה, דאדם חשוב לא כל
מה שהוא חשוב ומרהרר הוא מדבר לאחרים, ולא כל מה שמדבר הוא כותב,
ולא כל מה שכותב הוא מפרסם. עכ"ז. וא"כ מה שמצוי בזמננו במחברי
ספרים שהמו"ל שאל רשימת שאלות לגדולי הדור, עבור עצמו או בדרך
פלפול, וללא יישוב הדעת שהוא א' מקנייני התורה. והגדול המשיב אולי לא
כיון שיתפרסמו הדברים בדרך זו, כל זמן שלא ניתנה רשות לפרסמם ברבים
צ"ע גם אם ראוי לפרסם הד"ת עפ"י תנאי אגרת הרמב"ם.

נ. בלק תשס"ט / ק"ש שעל המטה / הרב יוסף חיים בירנבוים

כ' המ"ב (רלט, ד) שאם תאב לשתות או שצריך לדבר דיבור נחוץ, קודם ברכת
המפיל מותר, ולאחריה אסור משום הפסק. והיינו לשיטתו (בביה"ל) דהברכה
על גוף השינה, ולא על מנהגו של עולם [כד' הכנה"ג והח"א].

ויל"ע לפי"ז אם מותר לברך אשר יצר, דג"כ הוי הפסק, או"ד בדיעבד מותר.
[ובשם החזו"א הובא (דינים והנהגות) שאף לברכת אשר יצר אין להפסיק.
ויל"ע לדעתו במי ששכח להתפלל מעריב וזכר אחרי המפיל, אם יתפלל].
עיי"ש מש"כ ליישב

נא. פנחס תשס"ט / ראש חודש / הרב מרדכי פרצוביץ

כ' בבה"ל (קל"ב) דבימים שאין אומרים בהם למנצח וא"א אין לאבל
להתפלל לפני העמוד, ומשמע שגם במנחה ומעריב אין לו להתפלל כש"ץ,
שהרי לא תלה הטעם באמירת הלל, ויל"ע ממש"כ במ"ב תרע"א סקמ"ד
"ומתפלל האבל בחנוכה מנחה ומעריב, ובט"ו באב ושבת דלית הלל האבל
מתפלל שחרית ג"כ". ומבואר ב' דינים הסותרים לכאורה לבה"ל הנ"ל: א'
דהיתר להתפלל לפני העמוד בשחרית תלוי באמירת הלל, [ולא בלמנצח
וא"א כמ"ש בס"י קל"ב]. ב' דבמנחה ומעריב שפיר יורד לפני התיבה אף
בימים שאומרים הלל, וכמ"ש לגבי חנוכה, וצ"ע.

וביותר צ"ע ממש" המ"ב בס"י תקפ"א, ששם סתר משנתו לגמרי, שכתב "וכן
בימים שאין אומרים תחנון מותר להתפלל שחרית אם אחר יאמר הלל", הרי
דהיתר לאבל להתפלל לפני העמוד אף בשחרית דר"ח, וזה דלא כמ"ש בס"י
תרע"א ובה"ל הנ"ל, ומצוה ליישב.

נב. מטות תשס"ט / טבילת כלים / הרב אי"ש דומב

כפמ"ג או"ח (תנ"א מ"ז ס"ק ו') כ' דעפ"י מש"כ רמ"א (י"ד ס"י קכ"ז) דבדבר
שאתחזק איסורא אין הקטן נאמן, גם בכלי זכוכית [שטבילתם מדרבנן] לא
יהא נאמן הקטן שהטבילו.

ויל"ע דלכא"ו בכלי שאינו טבול אין כאן שום חפצא ששייך לומר עליו
שאתחזק באיסור אלא שיש חיוב ומצוה על הגברא לטבול את הכלי וביותר,
שבכלי שלא טבל ונשתמש בו אין נאסר המאכל כדפסק ברמ"א (סוסי" ק"כ).
ובאמת דבערה"ש נוקט כך שא"י נחשב אתחזק איסורא אלא מצוה דרמי,
אגברא. אך הרבה פוסקים נקטו בפשיטות דשייך כאן לומר דאתחזק איסורא,
[מהרש"ם ח"ד ס"י ח', חכמ"א, ועוד]. ועוד יש לתמוה שהפמ"ג עצמו (בס"י
תל"ז) נוקט שקטן נאמן בדרבנן כשהדבר ביזו אפ"י באתחזק איסורא [וכן
נקט במ"ב שם].

נג. דברים תשס"ט / אבלות החורבן / הרב אהרן קסלר

כתב ברמ"א (תקנ"א ט"ז) ואפילו בערב של חזון אסור לרחוץ כי אם ראשו
ופניו ידיו ורגליו בצונן, ויש מקילים בחפית הראש בחמין למי שרגיל בכך כל
שבת, וכ' בביהגר"א דסברת המקילין משום דכל רחיצה שהיא למצוה מותר.
וטעם היתר כ' לעיל דבכה"ג לא קבלו עליהו ומותר מפני כבוד השבת, ועוד
דכל רחיצה שאינה לתענוג רק למצוה מותר אף בת"ב.

והנה בה"ל שבת (ר"ס) כ' השו"ע מצוה לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב
שבת והרמ"א הוסיף מצוה לרחוץ כל גופו, ואם א"א לו ירחוץ פניו י"ד בחמין
בע"ש, עיי"ש. וצ"ע דא"כ למה בע"ש חזון לא התיר הרמ"א לרחוץ כל גופו כדין
רחיצה לכתחילה. ובשלמא לטעם שבכה"ג לא קבלו עליהו, י"ל דהכא העמידו
הדין על הדיעבד. אבל לטעם ה' שא"י רחיצה האסורה דאינה לתענוג א"כ
למה יהיה חילוק בין פיו"ר לכלל גופו, וצ"ע. עיי"ש מש"כ ליישב

נד. ואתחנן תשס"ט / שמירת הגוף והנפש / הרב אשר לוי

בברכות (סב:) בן עזאי או' על כל משכב שכב חוץ מן הקרקע, וביאר
היעב"ץ מפני הצינה, [ועי' גיטין ע]. ובירוש' (ביצה א, ד) תני ר"י בריבי אומר
אבנים ששיבנו עליהן בנערותינו עשו עמנו מלחמה בזקנותינו [פי' הקה"ע
שהאבנים מקררות את הגוף]. ויש לעי' למה לא הובא בפוסקים ששינה ע"ג
הקרקע מזיקה, ועוצ"ב שמצינו שיעקב אבינו ישן ע"ג קרקע ורק שם אבנים
מראשותיו, וכן צָבַל ישן ע"ג קרקע [ש"ך ס"י שפ"ג].

ובשפ"א פי' שאפילו ששכיבת קרקע גרועה אעפ"כ לא יבטל מהתורה, ורק
שיניח דבר מה מראשותיו שלא ישן ממש ע"ג קרקע כיעקב שהניח אבנים.
וצ"ע דמה מועיל האבנים שהן רק לראש, ואם ישן כולו ע"ג אבנים הרי קררי
טפי כבירושלמי.

נה. עקב תשס"ט / ברכת המזון / הרב אהרן ג'וזף

הטור (קז) כ' שנהגו לומר נודה לך וכו' ארץ חמדה טובה ורחבה ברית ותורה
חיים ומזון, ומביא מהרא"ש שלא היה מזכיר ברית ותורה בתחילה כיון שאח"כ
אומר ועל ברייתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך וכו'. ועי' אמרי נועם (ברכות
מח:) דלטור עיקר הדין שיזכיר ברית ותורה דרך כלל ואח"כ יפרט, ולרא"ש
א"צ להזכיר בכללות, ומ"ש בגמ' "ברית ותורה" הוא לסימנא. וצ"ע שברמב"ם
בסדר התפילות הזכיר בתחילה ארץ וכו' ברית ותורה, ואח"כ השמיט "על
בריתך שחתמת בבשרנו". ולכא"ו אי ס"ל כשי' הטור הרי צריך לפרט, ואי
הכרא"ש מ"מ מזכיר ברית ותורה בתחילה. עיי"ש מש"כ ליישב

נו. ראה תשס"ט / שמחת הרגל / הרב צבי נוימן

דעת רש"י בסוכה (מח) דלילות הרגל חייבים בשמחה דכיון דכתיב ביה "ימים"
אף לילות בכלל וכמבואר לגבי מצוות ישיבת סוכה דכתיב ביה "בסוכות תשבו
שבעת ימים" ולילות בכלל כמבואר בסוכה (מג) א"כ ה"ה "ימים" דכתיב גבי
שמחה אף לילות בכלל.

ודבריו מוקשים מאד דהמקום היחיד שנזכר "ימים" לגבי שמחה הוא בפרשת
אמור ("שמחתם לפני ד' שבעת ימים", ובאותה סוגיא לעיל (מג) מפורש דס'
זה אינו על שמחה אלא על לולב. [ואמנם התוס' בפסחים (עא) כ' דהפס'
נדרש גם לחיוב שמחה וגם לדין לולב במועד שבעה, אבל כבר תמה בשו"ת
מנחת ברוך (פ) על דבריהם דהיכן מצאו לדורשו לגבי שמחה כיון שבסוכה
דרשי' פס' זה על לולב]. עיי"ש מש"כ ליישב

נז. שופטים תשס"ט / לא תסור / הרב לוי גרוסברד

כפי הפס' לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, נקט רש"י כדברי הספרי (קיד) שאפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל וכו'. ושמעוין גם כשמפכים החכמים את הדין, צריך לשמוע להם. ולכאור' יש להעיר בזה דא' בירוש' הוריות (א,א) יכול אמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, תשמע להם, ת"ל ימין ושמאל, כשיאמרו לך על ימין שהוא ימין וכו'. והיינו שכשמפכים א"צ לשמוע להם. ומדוע נקט רש"י כספרי נגד הירושלמי. עיי' מש"כ ליישב

נח. כי תצא תשס"ט / ביומו תתן שכרו / הרב צבי רותן

כתב באהבת חסד (פ"ט ה) שגם בקטן ששכרו לאיזה פעולה שייך כל הדינים של כל תלין וביומו תתן שכרו. ובספר קיצור דיני כל תלין מביא מהגר"ק שליט"א דשייך גם באב שאומר לבנו שאם יסדר את החדר יקבל ממתק שמחוייב מדין ביומו תתן שכרו.

ונראה לדון בזה מהא דקידושין ח: כלב רץ אחריה מהו בהיה הנאה דקא מצלה נפשה מיניה גמרה ומקניא לה נפשה או"ד דא"ל מדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן. דכיון שמחוייב להצילה מהכלב לא שייך ע"ז תביעה ממונית. וה"נ י"ל שכיון שהבן מחוייב מדין כיבוד אב לסדר את החדר שהרי אביו ביקש ממנו, א"כ אין לבן תביעה ממונית על האב. [ויתכן תליא אם לבן קטן יש חיוב לכבד אביו או שזה חיוב חינוך על האב ועי' קה"י ברכות כא].

נט. כי תבא תשס"ט / שכר ועונש / הרב נחמיה פרנקל

רש"י סו"פ ואתחנן בפס' אשר אנכי מצוך היום לעשותם, מביא מחז"ל היום לעשותם ולמחר לעוה"ב ליטול שכרם (עירובין כב). אמנם בפסוק לפני זה פירש"י ומשלם לשונאיו אל פניו - בחייו להאבידו מן העוה"ב. א"כ מצינו שכר בעוה"ז. [וכן בקידושין ט: מבואר דלמי שעוונותיו מרובין איכא שכר מצוה באי עלמא]. ומכאן קשה על המורגל בפי כל דמה שהשכר רק לעוה"ב משום דשכר מצוה בהאי עולמא ליכא, שהוא כ"כ גדול שיהא לשלם בעוה"ז, וגם שהוא רוחני ולא שייך לשלם בגשמיות. (ואין לומר שהוא מדה מיוחדת לשונאים דוקא, דהא מצינו בחז"ל שפחדו גדולים שמא ח"ו יקבלו שכרם בעוה"ז). עיי' מש"כ לבאר

ס. נצבים וילך תשס"ט / שופר / הרב רפאל פרוש

במ"ב תקצ ס"ו ובעשה"צ שם מבואר חידוש גדול שצריך התוקע לדעת באיזה תקיעה תוקע. האם בסוף התשר"ת או שבתחילת התשר"ת. וצ"ג שבריש הסעיף כתב המחבר שאם האריך בתקיעה האחרונה של תשר"ת כשיעור שתי תקיעות לשם תקיעה אחרונה של תשר"ת ולראשונה של תשר"ת עלתה רק בשביל תקיעה אחת. והיא ש" הרמב"ן, [וכ"פ המ"ב] וביאר הרשב"א דכיון שכונתו לשם מצוה נחשב כוונה. ולפ"ז צ"ע לדין דפסקינן בסי' תקפ"ט ס"ח דבעינן כוונה. ובסי' תקפ"ז ס"ג דבעינן תחילה וסוף. עכצ"ל כתירוך הרשב"א שכשתוקע לשם תקיעה אחרת נחשב כונה למצוה. א"כ מדוע מחדש המ"ב שצריך כונה לשם איזו תקיעה, וצ"ג.

סא. ערב ר"ה תש"ע / עניני ר"ה / הרב אברהם גוטל

הנה בהזכרת קרבנות היום בתפילת המוספין דר"ה - לפי הנוסח המקובל - ישנו קושי רב ליישב הגמרא, דמצולין: ובחדש השביעי באחד לחדש וכו' ומנחתם ונסכיהם וכו' ויין כנסכו ושעירי לכפר ושני תמידין כהלכתם מלבד עולת החדש ומנחתה ועולת התמיד ומנחתה וכו'. והדברים קשים להולמם ולאומרם דאם הזכרנו שני תמידין כהלכתם מה יש להוסיף על כך מלבד עולת התמיד וכי בר"ה מקריבין ד' תמידין! והוי לכאורה כדובר שקרים ח"ו. עיי' מש"כ ליישב

סב. האזינו תש"ע / אכילה בעיוה"כ / הרב יצחק לוי

בשורת רעק"א (טז) נסתפק בחיוב נשים במצות אכילה בעיוה"כ, דהא הוי מעשה"ז, או"ד כיון דילפ' מעיני נשים חייבות. והכת"ס (או"ח קיב) כ' לפשוט את ספק זקנו מדברי המהר"ל שנסאל על אשה שנדרה שלא לאכול בשר חוץ משבת ויו"ט, וכ' דעיוה"כ בכלל יו"ט, הרי דפשי"ל דגם נשים בכלל המצוה.

וצ"ב דהרי כוונת המהר"ל רק משום שבלשון בנ"א נקרא יו"ט, והוא משום שאין בו תחנון וכו' (עי' מ"ב תרדב), ואין ראייה שנקרא כן מצד האכילה. וביותר דהענין להרבות בסעודה הוא מנהג ולא מדאורייתא, ושפיר י"ל דגם נשים נוהגות להרבות, אך אין מזה ראייה שהן בכלל מצות אכילה מה"ת.

סג. סוכות תש"ע / עניני חג הסוכות / הרב יצחק בהרי

במתני' רפ"ב הישן תחת המיטה בסוכה לא יצא יד"ח. וכתב הב"ח ר"ס תרכ"ז דלדעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש אין יוצא מה"ת ולשיטת הבעה"מ הוי מדרבנן לחוד, ובפמ"ג כ' ד"ל דלכו"ע פסול מדרבנן לחוד, הו"ד בשעה"צ שם. וילה"ק לפ"ז בירוש' המובא בתוס' דטבי ישן תחת המיטה שלא לדחוק את חכמים שהיו ישנים בסוכה, ופרקי אי שלא לדחוק את חכמים ישב לו חוץ לסוכה ומשני דרוצה היה לשמוע דברי חכמים. וצ"ע מה הקו' דיישב בחוץ, והרי תחת המטה מקיים המצוה עכ"פ מדאורייתא, וביותר דעיקר דברי הב"ח משמע דס"ל דיוצא הדאורייתא. וצ"ע.

סד. בראשית תש"ע / מצות האמונה / הרב צבי יוספי

מצות האמונה היא תמידית כמ"ש החינוך (כה) שכל ימי האדם חייב להיות במחשבה זו. וכ"כ האו"ז (ברכת המוציא קמ). ולכאור' המצוה היא תמידית ממש גם כשנמצא במקום שאסור להרהר בד"ת, אך באמת כבר נסתפק בזה החכמת שלמה (או"ח פה) אם מותר להרהר בבית הכסא במציאות השי"ת והוכיח מהגמ' ביומא שמותר, עיי"ש. ויל"ע דהפוסקים דנו בכמה ענינים שמותר להרהר בביה"כ כגון לחשוב בשפלות האדם, והמ"ב (פה סק"ו) כ' דמותו רק לחשב חשבונות, ובשבת יחשוב בבנינים וציורים נאים. ולפ"ז החכ"ש למה לא יהרהר במציאות ה' ויקיים מ"ע, ובפרט דמחוייב בזה כיון שהיא מצוה תמידית.

סה. נח תש"ע / שאלת גשמים / הרב אהרן נוביק

כ' בשו"ע ר"ס ק"י שאינו מתפלל הבינון בימות הגשמים. ועי' מג"א שהטעם משום שצ"ל שאלה בברכת השנים. ואף שאפ"ל ודשנו בנאות ארצך ותן טל ומטר, חיישין שיטעה ולא ידע לחזור לתפילתו, ומביא בשם רבינו מנוח דאם מובטח דלא אתי לאיטרודי רשאי, עכ"ד. ושמעין שהיא גזירה בעלמא, ולפ"ז לכאור' מי שלא יודע נוסח אחר וכל אונס כה"ג, לכאור' עדיף שיאמר הבינון ויוסיף טל ומטר. [אמנם עי' בט"ז דמשמע דפליג]. אך עי' ברע"א דמשמע מיניה דנקט פשוט דבימות הגשמים אפי' במקום אונס אינו מזכיר טל ומטר וממילא שלא יתפלל. וצ"ע לדעת המג"א הנ"ל. וכ"מ בפמ"ג משב"א ז' ע"ש היטב, ועי' מ"ב, וצ"ע.

סו. לך לך תש"ע / ברכת האורח / הרב שמחה הולנדר

שמעתי מהגר"ש אורבאך שליט"א להסתפק אם לברך ברכת האורח בשבת ובפרט להגר"א שהקפיד לא לומר תחנון ובקשות. אבל נ"ל שתלוי במח' ראשונים דיש לחקור האם ברכת האורח הוי המשך לברכה הרביעית שנעשה חלק מבכמה"ז או שהיא ברכה בפנ"ע. ובאהא"ז הוכיח מהרמב"ם דהיא המשך לברכת הטוב והמטיב. אבל מהאבודרהם מדוק' דאינה המשך של הברכה אלא הוספה בפנ"ע שמקומה אחרי ברכה"ז.

וא"כ לפי הרמב"ם דהוי חלק מהברכה לכ' אין מקום להסתפק אי מותר לומר בשבת וכמו שכ' בשם הגאון בעצמו באמרי נועם (מח): דכל בקשות ותחנונים שהם בתוך הברכה נעשה כטופס ברכות ומותר לאומרם בשבת. וכל הספק הוא רק לפי האבודרהם דאולי זה נכלל בתחנון האסורים בשבת, ויל"ע.

סז. וירא תש"ע / זריזין מקדימין למצוות / הרב יהודה בויס

בפסחים ד. ילפי' זריזים מקדימים למצות שנאמר וישכם אברהם בבקר. והיינו ששיעור הזריזות הוא ביום המצוה כדמצינו באברהם שלא נזדרז מהלילה ולכן הק' בגמ' דגם בדיקת חמץ שעיקרה כדי לקיים את הביעור אין בה דין זריזים אלא ביום דהוא זמן תשבתו.

וצ"ע איך לדמו דין זה מאברהם ממה שלא יצא קודם, והרי אברהם גופיה השכים לפני יום העקידה שהרי היתה רק ביום השלישי. ובשלמא לדחז"ל שנצטוה על העקידה בחברון וההליכה משם להר המוריה הוא מהלך אותו יום רק שההר נגלה לו ביום השלישי, [כמ"ש הרמב"ן בפר' חיי שרה וכע"ז ברש"י]. א"ש שחשב שזמן העקידה היא באותו יום ולכן נזדרז לצאת בתחילת היום. אבל למ"ש הרמב"ן שם בתחילת דבריו שנצטווה בבאר שבע והיה מרחק הליכה של ג' ימים, תמוה למה באמת נזדרז הרי אינו ביום המצוה, ואם יש ענין של זריזים גם שלא ביום של המצוה למה לא יצא כבר בלילה. עיי' מש"כ ליישב

סח. חיי שרה תש"ע / קנין כסף / הרב יהושע אייזנשטיין

כ' הרשב"א בב"ב מח: דמה שאשה מתקדשת בפרוטה ל"ח כתולה וזבין זכ"ל אשה מתקדשת היא בכך וכו' והרי כל אשה כאילו דמיה קצובין ליקנות לבעל בפרוטה" וכו'. עיי"ש. וחזינן לכאור' דקנין כסף בקידושין הוא בתורת שיווי המקח.

אך צ"ע דבדברי הרשב"א בקידושין ו: חזי' דנקט דכסף קידושין הוא בתורת מעשה קנין ולא בתורת שיווי, לגבי מקדש בהנאת מלוה שמקודשת ומיירי דארווח לה זימנא דבכה"ג אינו ריבית. ופי' הרשב"א דכיון דגופה ממש לא קני ליה ל"ה ריבית, עיי"ש. ומבואר בדבריו דקידושין אשה בעצמתם אינם שווים מאומה והוי כפחות משו"פ ועל כן בארוח לה זימנא תמורת מקח הקידושין אין בזה משום ריבית. וצ"ב איך יתיישבו דברי הרשב"א בב' המקומות. עיי' באריכות.

סט. תולדות תש"ע / מכירת הבכורה / הרב יונה הוכנברגר

יש לעיין איך קנה יעקב את הבכורה, הא איתא בקידושין (ח): דאיבעיא להו, באמר לה התקדשי לי בככר, והיה הכלב רץ אחריה, ואמרה לו תנהו לכלב, דאפשר שאינה מקודשת, משום דאמרה ליה מדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן, עיי"ש. וא"כ הכא נמי שעשוי היה בסכנה, וכמו שאמר הנה אנכי הולך למות, א"כ מ"ה הוה קנין, והרי מצי' א"ל עשוי ליעקב, דמדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן, ולא התכוונתי להקנות לך את הבכורה. עיי' מש"כ ליישב

ע. ויצא תש"ע / מעשר כספים / שעה צ

בגדד חיוב מעשר כספים כבר האריכו הפוסקים אם מדאורייתא או מדרבנן ו"א דהוא רק מנהג של מצוה וכך הכריע באהבת חסד, [ועל פרי יצחק ח"ב כז דגדרו מנהג שיש לו סמך מהתורה]. ולמ"ד דשיעור מעשר וחומש הוא מדרבנן צ"ב היאך עקרו חיוב צדקה מדאורייתא, שבתורה לא נא' בו שיעור. [ולפי"ד האהב"ח התקנה היא רק כשאין עניים א"ש דבאמת כשיש עניים חייב לתת יותר].

עא. וישלח תש"ע / תפילה בעת צרה / הרב י. א. ברייזר

לדעת הרמב"ן שבכל עת צרה מחוייב מה"ת להתפלל, יל"ע אם כל קושי נחשב עת צרה, [והביאו דכן היתה הנהגת הגר"ז שבכל עת היה אומר "לישועתך קיויתי ה'"]. אכן בשו"ע (תקעה) כ' האופנים שחייב לזעוק כגון שהיה לו חולה או תועה במדבר או חבוש בבית האסורים, והם מהארבעה שצריכים להודות שכל השו"ע בסי' ר"ט ע"ש. ונראה מזה דדוקא באופנים שהם מחוייבים בהודאה כשיצלו, נחשב עת צרה. והיינו דענין "צרה" הוא כפשוטו מאויב ולסטים או מחלה קשה שאז זוהי עת צרה, דבזה להרמב"ן הוי מ"ע מדאורייתא להתפלל. ויש לעיין.

עב. וישב תש"ע / ענייני חנוכה / הרב שלמה זלמן כהן

יש להסתפק, כשמדליק נ"ח בשקיעת החמה, אי מצי לברך הברכות לפני השקיעה, ועי"ז יוכל להדר ולהדליק בזריות מיד בתחילת השקיעה, או דא"א לברך קודם זמן המצוה. ומרגינתא טבא איכא בגליון מהרש"א (בשו"ע הל' שחיטה י"ט על הש"ך סק"ו) דכתב בתו"ד וז"ל, והיכן מצינו זה שיהא יוצא במברך בעוד לא נתחייב, ואם יברך בערב פסח סמוך לחשיכה על אכילת מצה ויאכל כשיחשך מסתברא דלא יצא בברכתו ע"כ. איברא דאכתי יל"ע, דאפשר דלענין נ"ח דבדיעבד אם הוא טרוד יכול להקדים ולהדליק מפלג המנחה, ואף אפשר לברך אז, וכדפסק המ"ב (תרע"ב, ג) בשם הבר"ק, א"כ יתכן דסמוך לשקיעה אפשר כבר לתחילה לברך. ברם לפי"ז, לברך סמוך לפלג המנחה ולבתר הכי להדליק מפלג המנחה, בודאי דלא מצי, וצ"ע.

עג. מקץ תש"ע / תפילת הדרך / הרב יונה טאובה

ברכות ל: אמר ליה אליהו לרב יהודה... וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונן וצא, מאי המלך בקונן וצא אמר רבי יעקב אמר רב חסדא זו תפלת הדרך. ופירש"י "המלך - טול רשות. ולפי"ז אם נמצא באמצע נסיעתו לא שייך ליטול רשות לאחר שיצא בלי רשות. וכמו שפ"י להלן שם "עד פרסה - אבל לא לאחר שהלך פרסה". אכן רש"י שם מביא את שיטת הבה"ג שכוונת הגמ' שרק אם נוסע יותר מפרסה חייב להתפלל תפילת הדרך ועל נסיעה פחותה אינו אומרה. והיינו שלפי הבה"ג אינו נטילת רשות אלא תפילה להנצל מסכנת דרכים.

וקשה על הבה"ג איך יפרנס את דברי הגמ' שאמר אליהו לר' יהודה "המלך בקונן וצא". ואם זה חיוב להתפלל על הצרה מדוע אמר לו אליהו בנוסח כזה. עי"ש מש"כ ליישב

עד. ויגש תש"ע / ערבות / הרב שמעון קרויס

הרמ"א בהל' שופר (תקפ"ט), כ' שהתוקע לנשים לא יברך להן אם כבר יצא, ואין תוקעין רק לנשים. וביאור דבריו יצא מוציא מהני משום דע"י הערבות נחשב כאילו הוא עצמו חייב בדבר, אבל באשה שהיא עצמה אינה חייבת בברכה על תקי"ש, לא שייך לומר שעי"י הערבות ייחשב התוקע להם כמחוייב. ויש לתמוה לפי"ז איך אפשר להוציא את הנשים בתקיעת שופר עצמה, שהרי חש"ו אינם מוציאים מכיון שצריך שיהא התוקע מחוייב בדבר, ואי לא שייך ערבות עבור נשים במעשה"ג איך בכלל שייך להוציא אותם בתקיעה. עי"ש מש"כ ליישב

עה. ויחי תש"ע / יששכר וזבולון / הרב יהואל מ. רוטשילד

בשו"ע הגר"ז הל' ת"ת (פ"ג ב-ג) מבואר דדוקא בור שאין דעתו יפה ואינו מצליח בתלמודו, מותר לו לעשות תורתו עראי ומלאכתו קבע, לעסוק ברוב היום במשא ומתן כדי שיוכל להחזיק ת"ח ויהא נחשב כאילו למד בעצמו, כיששכר וזבולון, אבל מי שעזרו ה' ואינו בדרגה זו, חייב ללמוד בעצמו, וגם אם הוצרך להתפרנס ממעשי דיו לא הותר לו לעשות מלאכתו אלא בכדי פרנסתו, ושאר הזמן חייב ללמוד בעצמו. וילה"ק לפי"ז, איך יתכן שכל שבט זבולון החזיקו את יששכר, דמאחר שכבר הורוהו כדי פרנסתם היו צריכים ללמוד בעצמם במקום לעבוד עוד כדי להספיק ליששכר, שהרי ודאי לא היו בדרגת בור שהזכיר הגר"ז, וצ"ע.

עו. שמות תש"ע / הזכרת השם / הרב אפרים גרבר

לדעת השו"ע (או"ח סי' ה) כשמזכיר השם שנקרא באדנות ונכתב בהויה, מכון אדון הכל והיה הויה והיה. יל"ע מה לכוון כשמזכיר השם כשנקרא באלוקות ונכתב בהויה. ונהנה בביאור הגר"א כשהביא ראיות לשיטתו שמכוונים רק דרך בקריאה ולא כוונה הכתיבה, והוכיח בין השאר מהפסוק בתהלים (סח, כא) ולאוקים. ושם קריאתה אלוקות וכתיבתה הויה, א"כ לכאורה נראה שלדעת השו"ע בכה"ג צריך לכוון תקיף והיה הויה והיה. ויל"ע.

עז. וארא תש"ע / הכרת הטוב / הרב חנניה הסגל

ע"י חיי אדם בהל' כיבוד או"א (ס"ז ב), שמדבריו מבואר דענין הכרת הטוב אינו דוקא מחמת שחברי חפץ לעשות לי טובה, אלא הוא דין בגברא, דהמקבל טובה מחבירו, הדרך הישרה מורה שצריך להכיר לו טובה. ולפי"ז נסתפקתי כשנהנה מחבירו באופן שלא התכוון להנותו, כגון שנטע עץ לעצמו בחצירו וכעת גם שכנו נהנה, דלהנ"ל לכאוי גם יח' לו כלפיו חיוב הכרת הטוב כיון דמ"מ נגרם לו טוב ה' על ידו. וכן יל"ע בהיפך כאשר חבירו נתכוין לעשות לו טובה, אך באמת אי"ז טובה בשבילו כלל ואינו חפץ בזה, דאולי בזה לא יהי חיוב הכרת הטוב כיון דלמעשה לא נהנה.

עח. בא תש"ע / קידוש לבנה / הרב זיו שצלקה

כתב הב"י (תכו) שאם חל מוצ"ש לפני שעברו ג' ימים אין מקדשים הלבנה כיון שקודם ג' ימים אין אדם נהנה מאורה, ומקורו מתר"י דתליא בהנאת האור. וכ"כ הב"ח עי"ש. ובדבריהם מבואר להדיא שאין זמן מוגדר לתחילת זמן קידוש הלבנה אלא הכל תלוי האם נהנים מאורה, שאם נהנים אפשר לקדש אף לפני שעברו ג' ימים.

ומעתה יש לתמוה על המע"ר (קנ"ט) שכתב וז"ל קידוש לבנה אין מחמיצין המצוה עד ז' אחר המולד או עד מוצ"ש רק תיכף אחר שלושה ימים מהמולד מקדשין ולכאוי אין שום מקור לחשב את הג' ימים במדויק כפי שמודפס היום בלוחות, אלא אם הירח מאיר כראוי אפשר לקדש אף קודם. וצ"ע האם ראוי לבטל מצות זריזין ולדחות את קידו"ל רק כדי שיעברו ג' ימים מהמולד.

עט. בשלח תש"ע / ט"ו בשבט / הרב י. ש. שטראוס

צ"ב מהו גודל שבחה של ארץ ישראל שגדל בה שעורה, שעיקרה למאכל בהמה [כמבואר בסוטה יד.], והנה שיטת הב"ח ששכר שעורים יש לו חשיבות ד' המינים לגבי קדימה בברכה, ולפי"ז אולי יש ליישב קצת שמעלתו היא שעושים ממנו שכר, אבל שיטת המג"א (שם סק"ב) שאין לשכר חשיבות ד' המינים, [וע"ע בפמ"ג סי' ר"א מ"ז סק"ן] ולפי"ז א"א ליישב כן, ויל"ע.

פ. יתרו תש"ע / זכור את יום השבת / הרב שמואל ברגמן

יל"ע דהא במרה נצטוו בני"י על השבת, ול"ט מלאכות שבת ילפי' ממלאכת המשכן, וצ"ע האם נאסרו בני"י כבר במרה בל"ט מלאכות או לא שייך שישמרו בדבר כמצוה ועושה כל עוד לא נתחדש ענין המלאכות הללו (דאף שכל המצוות שקיימו האבות קודם מ"ת היה קודם שנחמדשו ענין המצוות באמת לא נחשבו מצוות ועושים וא"כ יל"ע האם ל"ט אבות מלאכות נחשבו קודם מציאותן כבר כמלאכות או לא), וא"כ צ"ב במה נחשב שמירת השבת אצלם עד בניית המשכן, וצ"ע. עי"ש מש"כ ליישב

פא. משפטים תש"ע / השבת אבידה / הרב א. גלעזר

יש לעיין האם חייב לטרוח בהשבת אבידה יותר ממה שדרך הבעלים לטרוח בעצמם עבור השבת חפץ זה, כגון שערך החפץ מועט והמאבד גר בריחוק מקום. [ועל ב"מ כח. דלא הטריחו באבידה יותר מדאי, אמנם אכתי לא מבואר אם שיעור הטרחה שמחוייב לטרוח בהשבה ובהכרזה עומד ביחס לערך המציאה].

פב. תרומה תש"ע / מקדש מעט / הרב משה צבי רודמן

נראה מדברי הפוס' דקדושת בהכ"נ מדאורייתא התחילה רק לאחר החורבן, שאז נקראו "מקדש מעט", שאחרי שנחרב הבית וגלתה שכינה ממקומה נקבעה בביהכ"ס וכמ"ש בקרא "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר הדחתים שם", [וכן ל' הסמ"ק "מורא מקדש, ובזמן הזה הוה בית הכנסת מקדש מעט". ועל ברכות ח.].

וילה"ע מהות"כ דדריש "והשימותי את מקדשיכם" על בתי כנסיות, שכל הח"ח דנראה מדרשה זו שיש להם קדושה מה"ת, ומשמע דהוא אף לפני החורבן. ואי נימא דהתו"כ קאי על בית שני, יל"ע אם היה חיוב לבנות ביהכ"ס וביהמ"ד בזמן בית ראשון, דלכאורה ל"ה בכלל מקדש מעט, ויל"ע.

פג. תצוה תש"ע / ענייני פורים / הרב יצחק ליסיצין

בשעה"צ (תרצ"א) כתב שאחד מהציבור שקורא עם הש"ץ מתוך מגילה כשרה, ג"כ יש לזוהר לקרוא בלחש ולא לסייע לחזן, שמא יתן השומע לב לזה הקורא ולא לש"ץ, אם לא כשמכוין המסייע להוציא לכל מי שיתן לב לקריאתו ולא לש"ץ, עכ"ד. וקשה לענ"ד מאי אהני שהמסייע מכיון להוציא את הנותן לב לקריאתו, הרי אותו הנותן לב לקריאתו אינו מכיון לצאת ממנו יד"ח, וצ"ע.

פד. כי תשא תש"ע / פטום הקטורת / הרב צ. גלעזר

צ"ע מה שאומרים בתור פרשת הקטורת את פטום הקטורת, דהיינו סדר הכנתה ולא את עיקר הקטורת. [ואף דבאמירה שקודם התפילה יש גם את הפס' על ההקטרה, אך עיקר הענין הוא אחרי התפילה כמ"ש הטור] והיאך נחשב בזה ונשלמה פרים שפתינו. [ועוד, דאמרין "אתה הוא שהקטירו לפניך את קטורת הסמים" ואח"כ אומרים הברייתא דפטום הקטורת ולא מזכירים כלל את ההקטרה].

פה. ויקה"פ תש"ע / בגדי כהונה / הרב יעקב ישראל הופמן

יש לחקור בגדר הפסול כשיש חציצה בינו לבגדים, אי חשיבין ליה כאילו אינו לובש כלל בגד"מ מאחר ואי"ז לבישה כדנינה, או שהוא רק פסול בצורת הלבישה דאסור שיהא דבר החוץ בין הבגד לגוף. ונפק"מ לגבי עיון בגופו לפני הלבישה, דלהצד דלא חשיב לבישה, א"כ י"ל דהיכא דלא בדק הוי ספק בעצם הלבישה, דאפשר דיש כאן חציצה ואינו לבוש כלל בבגד"מ, וא"כ מעכב בדיעבד, דומיא דנדה שלא עיינה בגופה קודם הטבילה. ולהצד דחשיב לבישה אף כשיש חציצה אלא שהוא פסול בלבישה, י"ל דכשלא עיין הוי רק ספק פסול ולא ספק בעצם הלבישה ולא יעכב בדיעבד [דומיא דנדה שלא בדקה בבית הסתרים].

פו. ויקרא תש"ע / ברכת האילנות / הרב אי"ש דומב

בגליון רעק"א על השו"ע (ס"ו רכ"ו) כתב, אם האילנות תוך ג' שנים לנטיעתן, אני מסתפק אם יברך כיון דא"א ליהנות מפריה. ע"כ, ויל"ע בדבריו, א' דהרי ברכת האילנות אינה ברכה על הנאת האדם מהפירות, וגם נוסח הברכה מורה על זה שהוא ברכה של הזכרת שבחיו של הבורא ית' על בריותיו הטובות בעולם. ב' הא בשו"ע פסק שמברכים בשעת לבלוב האילנות, ובשלב זה אין לאדם הנאה, וא"כ מדוע שלא יברכו על אילן של ערלה, וביותר, דגם מאילן זה בסופו יבא לידי הנאת אדם אחר ג' שנים. ע"ש מש"כ ליישב

פז. צו תש"ע / ענייני פסח / הרב אלקנה אוסטרין

כתב השו"ע (תעגו) ויקח מהכרפס פחות מכזית וכו' ואינו מברך אחריו וכו'. וכל המ"ב לפי שבכזית יש ספק ברכה אחרונה אם יברך. ובסקנ"ו כ' שאינו מברך אפילו כשאכל כזית לפי שברכה ראשונה קאי גם על המרור. וע"כ בהמ"ז שפוטרו את המרור שאוכל בתוך הסעודה קאי גם על הכרפס, עכ"פ. וקשה דלכא"ב באוכל כזית מהכרפס איכא ג' צדדים לברך ב"ג. א. לשי" הגר"א דההגדה והלל הוי היסח הדעת, וא"כ אין ברכת הכרפס פוטרת את המרור. ב. הרי ר"י (בב"י) דמרוו הוי בא מחמת הסעודה דא"צ ברכה, וא"כ אין ברכת הכרפס פוטרתו וממילא דואי דמברך ב"ג. ג. אפילו אי קי"ל כשי' הרשב"ם והרא"ש (בב"י) דאין המרור נחשב כבא מחמת הסעודה וצריך ברכה, וגם קי"ל דהגדה והלל לא הוי היסח הדעת, מ"מ י"ל כסברת הבה"ל, דמברכין על כל כוס וכוס כדביאר המג"א (תע"ז) דכל כוס הוי מצוה בפנ"ע, וא"כ ה"ה כרפס ומרור הוי שתי מצוות, וטעונים כ"א ברכה בפנ"ע, וממילא צריך לברך ב"ג על הכרפס. וצ"ע.

פח. שמיני תש"ע / מורה הל' בפני רבו / הרב מנחם ברגמן

יש לדון לגבי מרא דאתרא האם שייך לדון בו משום מורה הלכה בפני רבו. דהרי מצינו בבמ"ב בכמה מקומות שרבנן סיבבו להורות הלכה באתריה דמר. וכן מצינו בגדולי הדורות שסירבו להכריע בהלכות כנגד המרא דאתרא. והיה מקום לומר שבמקומו של המרא נחשב מורה הלכה בפני רבו דהמקום גורם. [ועי' דברי מלכיא ח"ד סי' קט"ו וחי"ג סי' ע"ג].

פט. תזריע מצורע תש"ע / לשון הרע / הרב זאב שיף

יש להסתפק האם ב' עדים שמעידים בב"ד ויש בדבריהם גנות על אדם מישראל, האם אין להם רשות להעיד עד שיכוונו לתועלת ולא הפרטים הנצרכים למספר לשה"ר לתועלת. ומדברי הח"ח בבמ"ח [לשה"ר כלא ד טז] נראה דא"ה"ג שצריך שיתכוונו לתועלת. ויל"ע א"כ איך שונא כשר לעדות לרבנן בסנהדרין כז' דאף דלא נחשדו על כך מי יוכל לומר שמכוונים לתועלת ולא לגנות. עוד צ"ע לפי"ז למה לא מנה הח"ח במנין הלאוין הלאו דלא תענה ברעך עד שקר שמצוי כשמספר לשה"ר בב"ד בשקר וכמו שמנה ג"כ הלאו דלא יקום ע"א באיש, וצ"ע.

צ. אח"ק תש"ע / אל תפנו אל האילים / הרב י. פישר

איתא בסנהדרין סג: עה"פ 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו', שלא יאמר אדם שמור לי בצד ע"ה פלונית. ונפסק ביו"ד (קמז,א) - שם (חגים) [קדושים] שלהם שהם כשמות בנ"א, אין חשש להזכירם, והוא שלא יקראם כמו שמזכירים אותם העכו"ם בלשון חשיבות. ועפ"ז יל"ע בהזכרת שמות ערים ורחובות בחו"ל ששם כשם בנ"א בתוספת הקדמת "סאן" וכדו' שמשמעותן תואר "קדוש". כיצד לנהוג בזה. ואפ"ל דאע"פ שנקראים כך ע"ש ע"ז, מ"מ הוא גם שם הפרטי של הערים והרחובות, ובכה"ג לא נאסר להזכירם, אך בסוגיית הגמ' שם איתא עובדא דהקפיד רבא על שם "קלנבו" אע"פ שהיה שם העיר. ושם י"ל דהתם שאני עפ"י רש"י והמ"ה דקלנבו נקראת ע"ש הע"ז שבה. וה"נ ב"ד האיסור יהא דוקא כשנקראת העיר כן משום שהיא מקום מושב הע"ז, ולא כשהשם ניתן לה רק משום זכרון וכבוד לע"ז כפי המצוי בימינו, וצ"ע.

צא. אמור תש"ע / קידוש השם / הרב א. י. מאיר

א"י בתשו' מהר"ם מרוטנבורג (ח"ב תקיז) בזה"ל, אמר מהר"ם, מאחר שגמר אדם בדעתו למסור נפשו על קידוש השם, מכאן ואילך כל מיתה שעושין לו אינו מרגיש כלל. וכו' ואנו רואים קדושים שאינם צועקים כלום. ע"כ. ומובא גם בס' תשבץ סי' טטו. [ועי' משר כהמה פ"י ואתחנן עה"פ בכל נפשך (וה), שכאשר יהודי מוסר נפשו על קדוש שמו ית' אין זה פלא אם ימלאו כל חדרי לבבו אהבת ה' והדרת קדש]. וצ"ע מהמעשה ברבי חנינא בן תרדיון (ע"ז יח) שביקש מהממונה על שריפתו שיטול הספוגין של צמר וירבה בשלהבת, וא"י שם שבזכות זה זכה אותו אדם לחיי עוה"ב. ולפי המהר"ם מה רווח בזה.

צב. בהר בחוקותי תש"ע / עבד עברי / הרב יוסף רוזנה

יש לדון בעבד עברי אם מחוייב במצות כיבוד אב ואם, שהרי אשה פטורה מכיבוד אב ואם מפני שרשות אחרים עליה (קידושין ל:). ויל"ע אי נימא הכי גם לגבי עבד עברי שג"כ רשות אחרים עליו. וכן יל"ע מצד דנחלקו שם בגמ' (לב) אם כיבוד משל בן או משל אב, אמנם זה פשוט דעל חשבון אחרים בודאי אין מצות כיבוד לאב, וא"כ גבי עבד שהכיבוד יהיה על חשבון עבודת האדון ג"כ יהיה פטור מה"ט. ע"ש מש"כ ליישב

צג. במדבר [שבועות] תש"ע / שמחת ת"ת / הרב יצחק לוי

כתוב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהילים יט,ט), ומבואר שיש שמחה מיוחדת דוקא בדברי תורה, וצ"ב הרי גם בקיום המצוות יש שמחה, וכנוסח הברכה בערבית "ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך", וכן מצאנו אצל רבי ברונא בברכות (ט), שפעם אחת סמך גאולה לתפילה ולא פסק חוכא מפומיה כולא יומא.

וכן בנוסח ברכת התורה "והערב נא ה' אלוקינו את ד"ת בפנינו", שיש כאן בקשה מיוחדת שנזכה לעריבות ומתיקות התורה, ויש להבין, מדוע אין מתפללים כן על כל המצוות שנזכה לשמוח ולהנות בהם. ע"ש מש"כ ליישב

צד. נשא תש"ע / ברכת כהנים / הרב אהרן פרידמן

בדין שנאמר בנוסח הברכה "ויצונו לברך את עמו ישראל באהבה", נראה דהמקור מדכתיב "אמור להם" ובסוטה (לח) דרשינן דהוא "כאדם האומר לחבירו", וי"ל דאהבה ג"כ בכלל זה.

ויש לעיין בגדר האהבה, האם העיקר הוא שלא יהא שונא, שאם מברך מתוך שנאה, א"ז צורה שאדם מברך לחבירו, או שגם צריך שיהא בלבו בשעת הברכה רגשי אהבה, ואם נאמר כצד א', לכאורה בלא"ה אסור לשנוא אדם מישראל, ואולי איה"נ רק שכשכהן מברך והוא שונא, נוסף על האיסור של שנאה לאדם מישראל, הרי מבטל מצות הברכה.

צה. בהעלותך תש"ע / מידת הענוה / הרב ישראל הר כסף

יש לדון אם בענינים של רוחניות יש איסור להתגאות, דהנה כ' רבינו יונה בשערי תשובה (ש"ג ג ל"ד) "לבלתי רום לבבו מאחיו, הוזהרנו בזה להסיר מפשטנו מדת הגאווה... ואל יתהלל חכם זולתי בעבודת השי"ת וביראתו, והבטחון בו ובאהבתו, והדבקות בו, שנאמר "הוא תהלתך והוא אלקיך", ונאמר (ירמיה טכב) "אל יתהלל חכם בחכמתו וגו', כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותו". ע"ש מש"כ ליישב

צו. שלח תש"ע / הפרשת חלה / הרב צבי רותן

כ' השו"ע בהל' חלה (שכח,א) בשעה שיפריש חלה יברך אקב"ו להפריש תרומה או להפריש חלה, וצ"ע דבהל' תרומות (שלא,עח) כתב המפריש תרומה גדולה או תרומת מעשר מברך קודם שיפריש אקב"ו להפריש תרומה וכן המפריש מעשר ראשון מברך קודם להפריש מעשר וכו'. וצ"ע מאי שנא חלה מתרומה דבחלה כתב בשעה שיפריש חלה ובתרומה כתב קודם שיפריש. וביותר דברמב"ם בהל' ביכורים (היא) כתב כל המפריש חלה מברך תחילה וכו', וצ"ע דברי השו"ע שנקט בשעה שמפריש חלה. ע"ש מש"כ ליישב

צז. קרח תש"ע / מתנות כהונה / הרב אליעזר היין

בקצוה"ח (רעה) נקט שהנשבע לחבירו שיתן לו במתנה חפץ ומת המקבל, זוכה בנו הבכור בשני חלקים במתנה, למרות שעדיין לא הגיע ליד האב. שכן חשיב למוחזק. ועיקר ראייתו מהתוס' בב"ב כג: דמכרי כהונה נחשב כהן למוחזק מאחר שאסור לישראל המכיר לחזור בו. וכיוון שגם בשבועה אסור לנשבע לחזור בו ממילא נחשב הבכור למוחזק.

וצ"ע מדברי הקצות עצמו בכ"מ שכתב ששבועה לא נחשבת לקנין, וגם הנשבע לתת לחברו מתנה לא נחשב המקבל לזוכה בה [עי' סי' רא, רמג, רמון]. ובאמת צ"ב מה בכך שאינו יכול לחזור בו, הלא עדיין לא היה כאן קנין. וגם א"א לומר שהקנין חל מאחר שיש כאן סמיכות דעת הנובעת מחוסר היכולת של הנותן לחזור, שהרי שיטתו הידועה בס"ר"א שבדשלב"ל לא תועיל שבועה או כל תקנה אחרת של סמיכות דעת, מאחר שאין לקנין על מה לחול, וא"כ מאי שנא הכא וצ"ע.

צח. חוקת תש"ע / פרה אדומה / הרב מרדכי שוורצבורד

במשנה פרה (פ"ג מ"ב) תנן שהיו חצרות בירושלים שבנויות ע"ג הסלע, ובאות נשים מעוברות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהם, וא"י בתוספתא (מובא בר"ש שם) דמגדלין אותם עד שיהיו בני שבע ושמונה. וקשה הרי בתוך ז' שנים יש מצות הקהל, והטף ג"כ מחוייבים לבא, ואיך יביאום למצות הקהל. וצ"ע.

צט. בלק תש"ע / ברכה וקללה / הרב אברהם וינברג

נהגו שאומרים בראשי תבות ז"ל או צ"ל. וכך כתב הסמ"ק (ו) ולאחר פטירת אביו... יאמר זלה"ה". אמנם בשו"ע (יו"ד רמט), כתב שיאמר באופן מלא "ואם הוא לאמר שנים עשר חדש, אומר: זכרנו לברכה". אך עי' בערוה"ש שכ' [וכן המנהג לאמר רק ז"ל וכן בכתובה]. וצ"ב כיצד יצא ידי חובת הזכרה לברכה, שהרי צריך לומר כך כדי להטעים את הדברים לשומעים. ואם יאמר רק שתי אותיות ז"ל או צ"ל איך יתקיים ענין זה של הזכרה לטובה, וצ"ע.

ק. פנחס תש"ע / גליון המאה / הרב מנחם כהן

צום הרביעי וצום החמישי לבית יהודה לשון ולשמחה, וכמבואר ב"ה יח: שלע"ל יהפכו ימי הצום למועדים וימים טובים. והנה בקרא כתיב (ירמיה נב, ו-ז) בתשעה לחדש... ותבקע העיר, כלומר שבקיעת העיר היתה בט' בתמוז. וכתבו הראשונים שמה שאנו מתענים ב"ז בתמוז, מפני שבבית שני הובקעה ב"ז בו. [והדברים יונעמו לפי מה שיסד המנ"ח (ד) שדברי קבלה שבתענית הוא דין בחודש, וכיון שלדין יותר נרגש ענין חורבן בית שני, עבדין התענית ב"ז בן].

ומעתה יש להסתפק, בקרוב בימינו כשנזכה שיהפוך ה' האבל למחול, ועין בעין נחזה בשוב ה' ציון, מתי נחוג את מועד יום הרביעי, אם ב"ז בו כימי נהוג התענית, או שהמועד יחזור לתשעה בו כיום בקיעת הבית דכתיב בקרא.

תירוצים

למאת הקושיות

יתקבלו אך ורק בבירות ובקיצור,
בדוא"ל המערכת או בתיבה [בכת"י ברור]
ויתפרסמו בס"ד
בסוף בין הזמנים

נושאי הגליונות הקרובים

***

מוטות מסעי - ישיבת א"י

דברים [חזון] - ענייני זכר לחורבן

ואתחנן [נחמן] - ציפיה לגאולה

ד"ת מתאימים [עד 700 מילים] אפשר להניח בצירוף שם מלא ושל',
בתיבות "עומק דפרשה" שבפתח אוצה"ס "בית יוסף" רח' שד"ח, ובכרפולד ליד ביהכ"נ
"בני הישיבות" שד' יהוקאל.

או לשלוח בדוא"ל gal200@neto.bezeqint.net

חומר יתקבל ככל שבוע עד יום ג' בערב [ד"ת בכת"י ברור עד יום א'].

אין המערכת אחראית להחזיר כתבים או דיסקים.

תגובות יתקבלו בעיון שם מלא בלבד. [בפרסום התגובה אפשר להשתמש ב"ת]

גליון עומק דפרשה י"ל בס' מדי שבת, במודיעין עילית רמת שלמה ואלעד.

[הנשא אחיד והכתבים מבני המקום] ניתן להשיג את עלוני שאר המקומות בטל' 054-8463121

גליון זה נתרם לעילוי נשמת

האישה הציידקנית

מרת שרה מלכה בת הרב

ר' שלמה צדוק זצ"ל

נלב"ע ליל שבת קודש

י"ד תמוז תש"ע

תוכנית "שמח תשמח"

ילידים עד גיל שנה

לפרטים: 050-4150605

עשה תרומתך קבע

הקופה שגדולי הדור סומכים וממליצים עליה

זמן	נושא	מקום	טל'
9-1	הספק יסודי (אנגלית)	פתוח	0526109631
9-12	פתוח	ברכפלד	0573101991
9-1	שבת עיון להלכה	ברית יצחק	0573105166
10-1	ג'מ עיון	עדיף ברכפלד	0548426888
9-1	מפעל הש"ס 70 דף, פתוח	פתוח	0527635935
9-1	שבת מלאכות	בית אבא	0527671832
9-1	הלכה עיון, דובר אנגלית	בית תפילה (מקום בכולל)	9744031
9-1	הלכה תערובות	ברכפלד	0527609454
9-1	חולין	אהל יוסף מאיר	9743758
9-1	כיצד מברכין	אהל מנחם	0527644146
9-1	גמרא	פתוח	9797430
9-1	הלכות שבת טור שו"ע	כנר ברכפלד	0527145402
10-1	דף יומי	בית תפילה	0504110360
9-1	תערובות או ב"ח	חניכי הישיבות אוה"ח	0527633615
כחצי שעה	רמח"ל	פתוח	9744120
9-1	דף יומי	פתוח	9761948
9:30-1	עיון	נזר ישראל (לא מתחיל)	0527657872
11:45-1	דף יומי גמרא רש"י	כולל הגרמ"ם קרפ	0527606415
בוקר חלקי	גמרא	ברכפלד	0505886814
משנתה	גמרא, מעוניין להתלמד	אזור היכל יצחק	0508751008
9-1	טור ב"י או"ח ברכות השחר	קול יעקב	0527655971
7-9	דף יומי	פתוח	0527614024
11-1	גמרא	אוהל מנחם	0527644146
פתוח לכל שעות היום	פתוח	פתוח	0578182029
1:45-2:30	מעוניין ללמוד עם בחור	גמיש	9797405
4-7	הלכה	עדיף הפציבה	0527687837
5-7	עדיף בבא קמא- גמיש	גמיש	0527120955
2-7 (חלקי)	תערובות	ברכפלד	9743044
4-7	לולב הגזול עיון	פתוח	0573130351
3:30-5:30	גמרא חולין	בית תפילה (מקום בכולל)	9744031
4-7	גמרא	כנסת הגדולה	0527641354
5-7	גמרא	פתוח	0527605337
5-7	מכות	פתוח	0573161942
5-7	קידושין, עניני עבדים	בית יצחק	0548452369
2-7	מליחה	פתוח	0527633753
4-7	יורה דעה סימן ק"צ	פתוח	9740812
4-7	הלכה תערובות	ברכפלד	0527609454
4-7	מסכת שבת	פינסק קרלין ברכפלד	0573136277
4-7	חולין	אהל יוסף מאיר	9743758
4-7	הלכות שבת טור שו"ע	כנר ברכפלד	0527145402
4-7	עמ' ליום, חולין	זכרון משה	9340105
כחצי שעה	רמח"ל	פתוח	9744120
4-7	דף יומי	פתוח	9761948
5-7	גמרא	פתוח	05268280198
2-3	משניות	פתוח	9298382
4-7 שבת	גמרא רש"י	אזור אוה"ח או שד"ח	0527679128
4-7	הלכות סת"ם	פתוח	9790171
7-9	גמ'	גבעה דרומית	9298785
9-10:30	בב"ח	קמ"ח	0722511236
כשעה	מעוניין למסור שיעור במשניות, פרק לשבוע, משניות עוקצין	פתוח	0527627912
9-11	לולב הגזול עיון	פתוח	0573130351
8:30-10:30	2 דף לשבוע	ברכפלד	9742448
9-11	מפעל הש"ס 70 דף, פתוח	פתוח	0527635935
9-11	גמ'	פתוח	0527640528
9-11 פעמיים בשבוע	מעוניין ללמוד עם בחור	פתוח	9797405
9-10:30 פעמיים בשבוע	גמרא- הלכה- הגדה	ברכפלד	0504111403
6-10	גמרא	ברכפלד	0527630461
9:30-10:30	דף יומי	קצו"ה	0573143144
9-11	שו"ע או"ח	גבעה דרומית	0573114783
6-8	דף יומי	ביה"כ מושב מתתיהו	050658847
6-9	דף יומי	ביה"כ מתתיהו	0506585847
7-11	חברותא לבע"ת, גמרא	פתוח	0548416011
7-11	מעונינים במג'ש לדרך היומי	ברכפלד	0527680332

בוקר

אחר הצהריים

ערב